

קדים ליה איסור גניבה לאיסור שבת? שמיד עם הוצאת מקצת הארנק קנה את המעות שבחוץ, שהרי יכול להוציאם דרך פתח הארנק שהוא כבר בחוץ, ואילו איסור שבת לא בא עד שיוציא את כל הארנק.

ומתריצין: אי דאפקיה דרך פיו — הכי נמי.

הכא במאי עסקינן: דאפקיה דרך שוליו, שאינו יכול להוציא את המעות עד שיוציא את כל הארנק.

ומקשינן: והאיכא מקום חלמה תפר שבשולי הארנק דאי בעי מפקע ליה קורע צב-א שם ושקיל את המעות?

ומתריצין: הכא במאי עסקינן: בנסכא. שיש בארנק חתיכת כסף ארוכה. שאינו קונה אותה עד שיוציא את כולה לחוץ.

ומקשינן: ועדיין אין איסור שבת וגניבה באים כאחד.

כיון דאיכא לארנק שנצין, רצועות שבשולי הארנק, שקושר בהם את הארנק, הרי יתכן כי הגנב מפיק ליה מוציא לארנק עד פומיה, ושרי, ואז הוא יכול להתיר את הרצועות, ושקיל, ומצי קני אז לנסכא, ולכן כבר נתחייב אז בגניבה על הנסכא.

[וכמובן שאינו מתחייב בגניבה על הארנק עצמו אלא לאחר שיוציא את כל הארנק, וכדאוקימנא לעיל בנסכא שלא הוציא כולה.

אסקופה החיצונה שהיא רה"ר, אעפ"י שרוב מינין של הבשמים בחוץ, פטור, עד שיוציא את כל הקופה.

קא סלקא דעתך בצררי שהיו בה צרורות צרורות של בשמים. שגם בהוצאת מקצת הקופה כבר יצאו מקצת מהצרורות לחוץ בשלימות, ואעפ"כ פטור עד שיוציא את כל הקופה. קשיא לחזקיה דאמר שאין הולכין אחר הכלי?

ומתריצין: אמר לך חזקיה: הכא במאי עסקינן: באורנסי באגודות שרשי בשמים ארוכים שממלאים את כל הקופה.

מתניב רב ביבי בר אבוי: תניא: הגונב כים ארנק בשבת חייב בתשלומי גניבה, ואעפ"י שבגניבה זו הוא מתחייב סקילה על הוצאה בשבת, מ"מ לא אמרינן שיפטר מלשלם משום דקם ליה בדרכה מיניה, שכבר נתחייב בתשלומי גניבה קודם שיבא לידי איסור שבת. שמשעה שהגביה את הארנק בבית הבעלים כבר נתחייב בתשלומין, ואילו החיוב על מלאכת שבת לא בא עד שיוציא מהבית. והפטור של קם ליה בדרכה מיניה אינו אלא כששני החיובים באים בבת אחת.

היה מוגרר את הארנק על הארץ ויוצא מהבית, פטור מתשלומין שהרי איסור גניבה ואיסור שבת באין כאחד. שכיון שלא הגביה את הארנק, לא קנאו בקנין גניבה אלא בשעת הוצאתו מבית הבעלים⁽¹⁾ ואז הוא מתחייב גם על שבת.

ואי סלקא דעתך אגד בלי שמויה אגד הרי

הוצאתה מבית הבעלים.

1. עיין רש"י כיצד הוא קונה את הגניבה ע"י

אלא כונת הגמרא לומר, שהיות והרצועות אינן מונעות מלקחת את הנסכא שבפנים, כי מיד עם יציאת פיו הוא יכול להתיר הרצועות, הרי הוא מתחייב אז על גניבת הנסכא].

ואילו **שנצין** הרצועות של הארנק — עדיין **אגודי מגואי**, נשארים אגודים בפנים, ברשות היחיד, ולכן אינו חייב משום הוצאת שבת לא על הארנק ולא על הנסכא שבתוכו כיון שגם הם נחשבים כאגודים לרשות היחיד.

[והראיה היא מהמקרה שהוציא הארנק דרך פיו. וקושיית הגמרא דברייתא סתמא קתני, אף באופן כזה. ריטב"א].

שהרי איסור שבת לא בא עד שיוציא גם את השנצין, שהם חלק מהארנק, ואגד כלי שמיה אגד?

ומתרצינן: הכא במאי עסקינן: **דליכא שנצין** לארנק.

ואיבעית אימא: דאית ליה שנצין, והם **מכרכי עילוייה**, כרוכים על הארנק. שעם יציאת הארנק יוצאים גם הם לחוץ. כך שאיסור שבת וגניבה באין כאחד.

וכן אמר רבא: לא שנו שהמוציא קופה פטור **אלא בקופה מליאה קישואין ודלועין**. אבל מלאה חרדל, חייב.

אלמא קסבר רבא: אגד כלי לא שמיה אגד.

אביי אמר: אפילו מלאה חרדל פטור.

אלמא קסבר: אגד כלי שמיה אגד.

קם אביי בשיטתיה דרבא. אביי חזר מדבריו והסכים לשיטת רבא.

קם רבא בשיטתיה דאביי. ואילו רבא חזר מדבריו והסכים לשיטתו של אביי.

ורמי דאביי דאביי, ורמי דרבא דרבא.

דאיתמר: המוציא פירות לרה"ר:

אביי אמר: אם הוציא **ביד**, חייב, ואעפ"י שגופו נשאר בפנים, כי אגד גופו לא שמיה אגד.

אבל אם הוציא **בכלי**, ומקצת הכלי נשאר בפנים — **פטור**, דאגד כלי שמיה אגד.

ורבא אמר: ביד — **פטור**, דאגד גופו שמיה אגד. דהיינו שהיד נגררת אחר הגוף שנשאר בפנים.

בכלי — חייב. דאגד כלי לא שמיה אגד.

וקשיא אהא דאמרן, דאביי חזר מדבריו וסובר דאגד כלי לא שמיה אגד ורבא חזר וסובר שמיה אגד, ואילו הכא שמעינן איפכא? (1)

ומתרצינן: **איפוך** לדבריהם במחלוקת דהמוציא פירות. דאביי סבר ביד פטור ובכלי חייב. ורבא סבר ביד חייב ובכלי פטור.

ומקשינן למאן דאמר **ביד חייב**:

והתנן בריש מסכתין: פשט בעל הבית העומד בפנים **את ידו לחוץ** והיה חפץ בידו, **ונטל העני מתוכה את החפץ, או שנתן העני העומד בחוץ, את החפץ לתוכה**

שחזרו כל אחד מדבריו. תוד"ה ורמי.

1. הגמרא ידעה שמחלוקת זו נשנית לאחר

של ידו של בעה"ב, והכנים הבעה"ב את החפץ לפנים, שניהם פטורין, לפי ששניהם לא עשו מלאכה שלמה, אלא אחד עשה עקירה והשני עשה הנחה.

ואם נימא דהמוציא ביד חייב, למה לא יתחייב בעה"ב תיכף כשפשט ידו לחוץ? אלא ודאי אמרינן דאגד גופו שמיה אגד, והמוציא ביד פטור. וקשיא למאן דמחייב?

ומתרינין: התם במשנה, איירי כשידו למעלה משלשה טפחים מהקרקע. ואין הטעם משום אגד גופו, אלא לעולם נחשבת היד כאילו היא בחוץ, רק הפטור הוא משום דלא הוי הנחה, שהרי היד תלויה באויר.

אבל הכא, דחייב כשהוציא ביד, כשידו למטה משלשה טפחים מהקרקע, דנחשבת היד כמונחת ע"ג קרקע, והוי הנחה.⁽²⁾

מתניתין:

המוציא, בין בימינו בין בשמאלו, או בתוך חיקו, או על כתיפיו, חייב, שכן משא בני קהת!

על כתיפיו הוא חייב לפי שנאמר "בכתף ישאו" [וכל המלאכות ממשכן לומדין אותן, רמב"ם]. וימין ושמאל וחיקו הוא דרך הוצאה.⁽³⁾

המוציא כלאחר ידו על גב היד, ברנלו, בפיו⁽⁴⁾, במרפקו⁽⁵⁾, באזנו, ובשערו, ובפונדתו חגורה חלולה המשמשת גם לארנק, ופיה למטה [אבל פיה למעלה הוי דרך הוצאה], בין פונדתו לחלוקו, ובשפת חלוקו שפה התחתונה, כמנעלו, בסנדלו — פטור, לפי שלא הוציא כדרך המוציאין, כדרך שבני אדם רגילין להוציא.

גמרא:

אמר רבי אלעזר: המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים ברשות הרבים, שמחזיקו בידו ומעבירו באויר למעלה מעשרה טפחים מהארץ [דעל כתיפו למדנו כבר במשנה שהוא חייב] — חייב, אעפ"י שלמעלה מעשרה לאו רה"ר הוא, שכן משא בני קהת!⁽⁶⁾

ומשא בני קהת מנלן שכן היה?

אכילה, דזה הוי דרך הוצאה, תוד"ה המוציא. וכן הוא להדיא בגמרא לקמן סו"פ הזורק.

5. רש"י סובר שהוא תחת בית השחי. ותוס' בד"ה במרפקו, הוכיחו שהוא בין האמה לזרוע מבפנים [כנגד מה שאנו קורים מרפק], שכופף את ידו על כתיפו כדי שלא יפול החפץ שנושא במרפק.

וכתב התוי"ט דהיינו שנושא שם את החפץ בעצמו אבל אם תלה שם כלי והחפץ בפנים, הוי דרך הוצאה.

2. והר"י מפרש שהחילוק הוא באגד גופו. דלמעלה מג' שמיה אגד, וידו בתר גופו גריר, ולמטה מג' שוב אינו נגרר אחר הגוף, ולאו שמיה אגד. תוד"ה התם.

3. רש"י הביא מירושלמי, דכתיב "פקודת אלעזר בן אהרן הכהן שמן המאור וקטורת הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה". שהיה נושא שמן אחד בימין ושמן אחד בשמאל והקטורת בחיקו והחביתין בכתף.

4. לא מיירי באוכלין שהוציא בפיו בשעת

במוטות, תילתא מלעיל שלישי מגובה המשא הוא מעל המוט ותרי תילתי מלתחת למוט.

ומכיון שבני קהת נשאו את המזבח על כתפם הרי ששליש ממנו היה למעלה מכתפם ושני שלישי למטה מכתפם, נמצא שהיה המזבח מורם מהארץ כמעט שלישי מעשר אמות⁽⁸⁾ [שהוא השלישי שנמצא מעל כתפם].

אישתבח, נמצא, דהוה מידלי טובא שהיה מוגבה הרבה יותר מעשרה טפחים.

ואיבעית אימא: לעולם לא היה גובה הלויים כמשה, ואם כן אין ללמוד מנשיאת המזבח, דשמא היה גובהן רק שבעה אמות ונמצא ששני שלישי המזבח [שהוא בערך

דכתיב "וקלעי החצר ואת מסך פתח החצר אשר על המשכן ועל המזבח סביב". מקיש מזבח למשכן — מה משכן גובהו עשר אמות, אף מזבח גובהו עשר אמות.

ומשכן גופיה מנלן שהיה עשר אמות?

דכתיב "עשר אמות אורך הקרש".

וכתיב "ויפרוש את האהל על המשכן". ואמר רב: משה רבינו פרשו! מכאן אתה למד לגובהן של לויים שהיה עשר אמות! שמסתמא כל הלויים היה גובהן כמשה שהיה עשר אמות⁽⁷⁾, ומשה פרש את יריעות האהל בידיו על המשכן, שהיה גבוה עשר אמות.

וזמירי: דכל טונא משא מידלי נישא

עשר אמות [והביא שהגאונים באמת היה להם גירסא אחרת בגמ' ומפרשים כנ"ל, אבל כל הספרים מסכימים לגירסא דלפנינו]. ותירץ דדוקא ממשכן אפשר ללמוד לגובה הגוף שהיה אורכו שלשים אמה, אבל מזבח שהוא קטן אפשר גם לאדם קטן לפרוש עליו ע"י זריקה מלמטה.

ועוד הקשה הריטב"א דללישנא בתרא דגובה הלויים היה רגיל, איך נשאו את המזבח שהיה עשר אמות, והרי שני שלישי ממנו למטה מכתפם שזה הרבה יותר משלש אמות שהוא הגובה הרגיל. ותירץ דהך לישנא סבירא ליה כמ"ד דמזבח גובהו רק שלש אמות ולא מקשינן מזבח למשכן. ועוד תירץ שגם ללישנא בתרא גובה הלויים היה יותר משאר בני אדם, אלא שלא היה כמשה. אבל היו גבוהים שבע אמות ולמעלה, והמזבח הגיע לארץ.

8. רש"י. כי יש להסתפק אם השליש הוא

6. ומה שאמרו שאין רה"ר למעלה מעשרה, היינו דוקא בזורק חפץ ונדבק לכותל למעלה מעשרה, אבל במעביר בידיו למדנו ממשא בני קהת דחייב. רש"י.

ובשפת אמת ביאר הדבר, דבמעביר כיון דהאדם נושאו והוא עומד בתוך עשרה טפחים נגרר הדבר אחריו, אבל בזורק כבר יצא החפץ מידו ואין לו שייכות עם הדבר עוד. אך הקשה דמ"מ אף במעביר הרי הוא נושא למעלה מעשרה דהוא מקום פטור, ומה הראיה לחייב ממשא בני קהת. ודלמא גם הם נשאו שלא ברה"ר. ותירץ עפ"י מ"ש בפהמ"ש להרמב"ם על המשנה, שהראיה ממשא בני קהת משום דקראה הכתוב עבודה, דכתיב "כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו".

7. הקשה הריטב"א, למה צריך ללמוד ללויים ממשה, שהרי בלויים עצמם כתיב "ופרשו עליו כסוי עור תחש", היינו על המזבח, ומזבח גובהו

שבעה אמות] שלמטה מכתפם הגיע עד כמעט לארץ.

אלא ילפינן מארון: דאמר מר: ארון גובהו תשעה טפחים וכפורת גובהה טפה, הרי כאן עשרה טפחים.

וגמירי: דכל טונא משא דמידלי הנישא במוטות — תילתא מלעיל, שני שליש למעלה מהנושא, ותרי תילתי מלרע ושני שליש מתחת לכתף הנושא. אישתבח דלמעלה מעשרה טפחים הוה קאי הארון.

שאפילו אם לא היו הלויים אלא בגובה רגיל, דהיינו שלש אמות שהם שמונה עשר טפחים, הרי שהארון לא היה למטה מכתפם רק שני שליש של עשרה טפחים, שהם ששה טפחים ושני שליש, ועדיין הוא מורם מהארץ יותר מעשרה טפחים.⁽⁹⁾

ומקשינן להך לישנא: וליגמר ממשא, שגובה הלויים היה עשר אמות כמותו, ולמה לא נלמד מנשיאת המזבח על ידי הלויים?

ומתריצין: דילמא משה שאני. דאמר מר: אין השכינה שורה אלא על חכם, גבור, ועשיר, ובעל קומה.

אמר רב משום רבי חייא: המוציא משאוי בשבת על ראשו — חייב חטאת, שכן אנשי הוצל עושין כן. שהיו נושאים כדי מים ויין על ראשיהן מבלי לאחוז בידים.⁽¹⁰⁾ ומקשינן: וכי אנשי הוצל רובא דעלמא, שכולן נגררין אחריהם?

אלא אי איתמר, הכי איתמר: אמר רב משום רבי חייא: אחד מבני הוצל שהוציא משוי על ראשו בשבת חייב, שכן בני עירו עושין כן.

ומקשינן: ותיבטל דעתו אצל כל אדם?

אלא אי איתמר הכי איתמר: המוציא משוי על ראשו פטור. ואם תימצי לומר: צב-ב הרי אנשי הוצל עושין כן? בטלה דעתן אצל כל אדם! ולא הוי דרך הוצאה בכך.⁽¹⁾

מתניתין:

המתכוין להוציא לפניו. כגון שצרר מעות בטליתו כדי שיהיו תלוין לו מלפניו וישתמרו כראוי, ובא לו לאחוריו, שהטלית התהפכה, והמעות הגיעו לאחוריו בשעת ההוצאה, באופן שאינן משתמרין יפה —

למעלה מהראש או מהכתפיים, ואם מחשבין מהכתפים [ככתוב בפנים] חסר קצת משליש שהרי עשר אמות של גובה הלויים חשבינן מהראש. ועיין מהרש"א.

9. טעמא דלישנא קמא דלא ילפי מארון, שכמו שמצינו בחי שנושא את עצמו כן היה בארון שהיה נושא את נושאו ולא עבודה היא, שפת אמת.

10. רש"י. משמע דבאוחזו בידו אף שהוא על ראשו הוי כדרך הנושאים ודוקא להניחו עומד על הראש לכד הוי שלא כדרך. שפת אמת.

אולם ברמב"ם מבואר שיש חילוק בין דבר קל לכבד שבדבר קל שאינו אוחזו בידו לא הוי דרך הוצאה אבל דבר כבד שתופסו בידו הוי דרך הוצאה.

1. מכאן הוכיחו תו' בד"ה ואת"ל, שגם על מקום שלא אמרינן בטלה דעתו אצל כל אדם,